

భూమి పుత్రుడు

కరకర పొద్దుబొడిచి బారెడెక్కి గయ్యాలి పెళ్ళామ్మీద గంగిరెద్దు మొగుడి కోపంలా చిటపటలాడుతుంది. మక్కచేను మధ్య ఎత్తైన మంచె. ఆ మంచె కింద గొంగడి, గొంగడి మీద తిరుపతి. తిరుపతి చేతికీ, మూతికీ మధ్య బీడీ మీద బీడీ కాలి మసైపోతోంది. చూపులు మక్క కర్రల మీద తచ్చాడుతున్నై.

తల్లీదండ్రీ లేని అనాథ బాల లాగుంది చేను, రంగుమారి వాడిపోయిన ఆకులు దండానికి ఆరేసిన తుండుగుడ్డల్లాగున్నాయి. వ్చీ... కంకిపట్టే దశ. పెళ్ళీడు కొచ్చిన నిరుపేద కన్నెపిల్లకు కళ్లు బోయినట్టు - వానచినుకు లేక పొట్టకొచ్చిన చేను మట్టిగొట్టుకుపోతోంది.

మఘ రైతుకు పగ అని ఎవరన్నారో గాని అది అక్షరాలా నిజమైంది. మఘపోయి పుబ్బ వచ్చింది. అయినా వానజాడ లేదు. చెరువు తడారి పోయింది. పొలాలు బీడులుబారి నోళ్లు దెరిచినై. నోరు తెరిస్తే నోరెడు ఎండ. గడ్డిలేక పశువులు పరేశానైపోతున్నై.

“ఏంది తిరుపతన్నా గట్ల జాత్తున్నవ్ ?” వెనకనుంచి వచ్చి పలకరించాడు మల్లారెడ్డి.

బీడీ పాగతోబాటు గుండెల్లోంచి ఓ గట్టి నిట్టూర్పు వెలువడింది. జీవంల లేని చూపులు మల్లారెడ్డి వైపు మళ్ళినై.

“పచ్చదనం మాయమైన చేనుం జాత్తుంటే పానం గిలగిల కొట్టుందిరా మల్లారెడ్డి !” అంటూ మల్లారెడ్డి చేతి సాయంతో లేచి తుపుక్కున ఉమ్మేశాడు. కరుకు బీడీ కిరుచెప్పుకింద నలిగిపోయింది. ఇద్దరూ ఇంటిమొహం పట్టారు.

“మక్క కర్రల్ని జాత్తుంటే మనసు పాడైపోతుంది. వరి కర్రల్ని జాత్తుంటే కడుపుల చల్లజేసినట్టైతుంది. ఏ జన్మల ఏ పాపం జేసినమో !”

“... ఎంత జూచినా గంతే ఉందన్నా !”

“సారాజ్జెముచ్చి చానేండ్రైంది గాని అదెక్కడుందో మనకింకా దెల్వదురా !”

“అక్కడెక్కన్నో వరదలొచ్చి ఊర్లు కొట్టకపోవట్టై. మనం వానల్లేక చావవడ్డిమన్నా !”

“రోహిణిల వానలు వడ్డే రోకలిబండలోలె కంకులొస్తయంటరు కానీ, ఏది... వాననే లేకపాయె. భూమిలేసిన ఇత్తనాలు బాయిలేసిన బండలైక్క అటే పాయె !”

“నాలుగేండ్లనుంచి మన గడ్డమీద గదే ఆటనాయె. ఇంగ యవసాయం ఎట్లా జెయ్యాలెనో, మనమెట్లా బతకాల్సో...” మల్లారెడ్డి మనసు విల విల్లాడింది.

“ఓట్లలోని సీట్లకెక్కిన పెద్దమనుషులకు చీమకుట్టినట్టు గూడ లేదాయె. ఎలక్షన్లు వచ్చినప్పుడు నోటికొచ్చినట్టు జెప్పిరి. మనం గొర్రెలోలె తలకాయూపితిమి. గిదేందని అడగకపోతిమి. దేనిమీద గుడ్డుమంటే దానిమీద గుడ్డిపారేస్తమి...”

మాటల మధ్యలో ఊళ్లోకొచ్చేశారు. సూర్య ప్రతాపం పదునెక్కింది. జనసంచారం లేక బజారు, బంజరు భూమిలాగుంది.

ఇంట్లోంచి పగలు బయటకు రావాలంటే పగబట్టిన పామును జూచినట్టు నరాల్లో వింత ప్రకంపనాలు. ఇంట్లో కూచుంటే ఒంటిమీది గుడ్డలు చెమటకు తడిసి ముద్దలైపోతున్నై.

గల్లీలో పదిమంది పిల్లలు కప్పతల్లి పాడుకుంటూ ఇల్లిల్లు దిరుగుతున్నారు. ఇద్దరు పిల్లలు రోకలిబండను చెరోవైపు భుజానికెత్తుకున్నారు. దాని మధ్యలో బట్టపేగుతో కట్టిన కప్పపిల్ల.

“వానల్లు కురవాలె వానదేవుడా !

వరిచేస్తు పండాలె వానదేవుడా !

చినుకు చినుకు రాలాలె వానదేవుడా !

చెరువులన్ని నిండాలె వానదేవుడా !

వానదేవుడా ! ఓ వానదేవుడా !”

పాడుతూ ఇంటిముందు నిల్చున్నారు. ఇంటి ఇల్లాలు కడివెడు నీళ్లు దెచ్చి రోకలిబండమీదా, దాన్నెత్తుకున్న పిల్లలమీదా కుమ్మరించింది. ఇదే విధంగా ఇంకోఇల్లు... ఇలా చేస్తే వానదేవుడు కరుణిస్తాడని నమ్మకం. మరోరోజు ఈశ్వరాలయం గర్భగుడిని సగంవరకు మూసేసి ఇంటికొక్కరు బిందెతో బయల్దేరారు.

అడుగంటుతున్న మోటబావుల నుండి నీరు దెచ్చి గర్భగుడిలో పోశారు. భర్తకు జలాభిషేకం జరిగితే భార్య గంగమ్మ సంతోషిస్తుందని విశ్వాసం.

రోజులు గడుస్తున్నాయే గాని పరిస్థితిలో మార్పులేదు.

మోటబావుల్లో నీళ్లున్నాయనే ధైర్యంతో వరి అలికేశారు నెలక్రితం. పగలు కరెంటు రాదు. ఏ రాత్రో వచ్చి రైతుల్ని కబడ్డీ ఆడిపిస్తుంది. చుట్టం చూపులా ఇట్టే వచ్చి అట్టే మాయమైపోతుంది. లోవోల్టేజిత్ ఇంజన్లు కాలిపోతున్నై. కరెంటుకోత రైతుల గుండెకోతకొచ్చింది.

పుబ్బ దాటింది. బావుల్లోని నీరు మాయమైపోతోంది. రైతు నెత్తికి చేతులొచ్చినై. చేదబావుల్లో గంగరాళ్లు బోసిబోతున్నై. తాగు నీటికి కరువొచ్చింది. వేరే ఊళ్లనుండి నీళ్లు దెచ్చి అమ్ముతున్నారు.

“నాయనా ! మన మక్కచేనెట్లుందే ?”

రెండు నెలల అమ్మమ్మ ఊళ్లో ఉండి ఆ రోజే వచ్చిన కూతురు పద్మ - సాయంత్రం అరుగుమీద కూచున్న తిరుపతి నడిగింది. పెళ్లికెదిగిన కూతుర్ని చూడగానే మొహం మాడిపోయిన మక్క కర్రలాగైంది. ఆకాశం వైపు చూస్తున్నాడు.

“గా ఎల్ల గట్లడగిత చెప్పవలదరా అరుపతి !” అదె అరుగుమీద మరోపక్క గోడకొరిగి కూచున్న తండ్రి అడిగాడు. ఎనభయ్యేళ్ల వృద్ధుడతడు. చుట్ట దమ్ము గట్టిగా లాగి వదిలాడు. దగ్గుతో ఆయాసం వచ్చేసింది.

“నీ కొడుకునేం జెప్పుమన్నవ్ మామా ? పేరుకు వానాకాలమైనా ఎండ కాలం కంటే అన్యాయమైపోయె. మక్కచేను మంట్ల గలిసె. వరి పేరుకు లేకుండాపోయె. అప్పులు పుట్టవాయె. పొయ్యి మీద కుండెక్కుడే కష్టమైపోయె. ఇంగ దాని పెండ్లెట్ల జెయ్యాలో ఏమో !” భార్య దేవమ్మ కళ్లు మసకబారివై.

“అన్యాయమైపోయె బిడ్డా !” ముసలాయన చేతిలోంచి చుట్ట జారిపోయింది. ఆరాటం ఆకాశాన్నందుకుంది.

“చేను చూసొస్తానంటే చాతగాకపోయె. కట్టె పట్టుకుని ఇంట్ల దిరుగుడే కష్టమైపోవట్టె...”

“నేనింకేం జెయ్యాలె నాయినా ?” తిరుపతి కాళ్లుజారి అరుగు కిందికి వేళ్లాడినై. “రోహిణి వాన వడె. దుక్కిదున్నితిమి. నీ కోడలూ, నేను రెక్కలు ముక్కలు జేస్సుంట ఇత్తనాలేస్తమి. సంచెడు మందు జల్లిమి. నాల్గరోజులాగి నాల్గు చినుకులు పడె. మక్కతల జుట్టు యేసెటప్పుడు యూరియా చల్లితిమి. వాన పత్తా లేకపోయె. ఇత్తనాలకు, మందులకు చేసిన అప్పులు పెరిగిపోతున్నై గాని పంట రాకపోయె. అప్పులోడు గుంజులాడవట్టె...” తిరుపతి గొంతు - గోడలమీద బొద్దింకలు పాకుతున్నట్టుంది.

“ఉత్తర వానలురిమికోడితే పాములు తరిమికోడ్డయంటరు. ఏది మామా ఉత్తర గూడా ఉత్తరైపోయె. దేవుడు పగవట్టినట్టుంది !” దేవమ్మ కళ్లలో నీళ్లు దిరిగినై.

“పాపం పెరిగిపోయిందమ్మా ! ఇంగ్లీషోల్ల జమానా జూస్టి. నైజాం జమానా జూస్టి. పల్లెల్లి పట్టించుకునేటోడే లేడు. మాటలు జెప్పి మాటలు దొబ్బి పోతుండ్రు... ముందటి జమానల గిట్ల లేకుండె. నాలుగైదేండ్లకోసారి కాలం బోయానా అటెన్కు పుష్కలంగా వానలు వడేవి. ఇప్పుడేమో నాలుగైదేండ్లకోసారి గూడా కాలం గాకపోయె. గడ్డిలేక పశువుల్ని ప్యాక్టరీ కమ్మవట్టిరి...” ఆకాశం వైపు చూస్తూ తెల్లని గడ్డం పునుక్కుంటుంటే ముసలయ్యకు దగ్గుతెర ముంచుకొచ్చింది. మాటలాగిపోయినై.

“మరి తిండిగింజలెట్ల నాయినా ?” పద్మ గుండె బేజారైపోయింది.

“ఏదన్నా కూలి పంజేసుకుంటే బాగుండు.”

“కూలి పనులిక్కడెక్కడ దొరుకుతై బిడ్డా ? పట్నం బోవాలె !”

దేవమ్మకు కడుపులో దేవినట్టుంది.

“ఔన్నాయినా ! పట్నంబోక తప్పదు !” తిరుపతి అందుకున్నాడు - “అక్కడేదన్నా కూలినాలి దొరుకుద్ది. పాట్ల నిండుద్ది. పద్మ పెండ్లి గూడ అక్కడనే చెయ్యొచ్చు !”

ముసలయ్య వెన్నుపూసలో వానపాము పాకింది.

“మరి... మన భూమి... ?” భృకుటి పీటముడి పడింది. నుదుటి మీద అనుభవ రేఖలు అల్లిబిల్లిగా అల్లుకుపోయినై.

“కష్టకాలమొచ్చింది మామా !” సొత్తికడుపులోంచి ససరులా పొంగుకొస్తున్న దుఃఖాన్నాపు కోవడం దేవమ్మకు కష్టమైపోయింది.

“నిన్ననే పట్నం నుంచి మనకు అప్పిచ్చిన సావుకారొచ్చిండు. ఐతే అప్పు దీర్చు, లేకపోతే భూమి అమ్ముమని తగాదా చేసిండు. మన భూమిల ఆయిల్ మిల్లేస్తడట నాయినా !”

“ఐతే... నువ్వేమన్నావురా ?”

“ఇంకా అనేదేముంది ? భూమి అమ్మేసి బయానా దీసుకున్న. అప్పులు పోంగా మిగిలిన సైసల్తోని పద్మ పెండ్లి జెస్తాం !” చావు కబురు చల్లగా చెప్పేసి రుమాలుతో కళ్ళద్దుకున్నాడు.

ముసలాయన నెత్తిమీద పిడుగుల వర్షం కురిసింది. కడుపుల పేగుల్ని కరకర కోసినట్టనిపిస్తుంది.

రాత్రయింది. అన్నం సయించలేదు. బూడిద కుప్పమీది కుక్కలాగ కుక్కిమంచంమీద ఎంతసేపు బొర్లినా నిద్ర రావడంలేదు.

ఇల్లు గడవాలంటే ఈ ఇంట్ల పుట్టి పెరిగిన దున్నపోతుల్ని అమ్మితిమి. అవి మేతకుపోయినయో, కోతకు పోయినయో తెల్వకపాయె. ముత్తాతల కాలంనుడి అన్నంబెట్టిన భూమి అమ్ముడైపోయిందా ? చిన్నప్పుడు నేనాడుకున్న భూమి, నా చెమటతో తడిసిన మట్టి, నన్ను కన్నతల్లిలా ఆదుకున్న అన్నపూర్ణ... నాది కాకుండా పోయిందా ? చచ్చిన నా తాతా, తండ్రీ, నా భార్య అందులోనే బూడిదైపోయింద్రు. నేను చస్తే నా శరీరం పరాయి భూముల పాలు గావాలా ? భూమాతా ! తల్లీ! నా మీద-కోపమొచ్చిందామా ? నిన్ను నమ్ముకున్న రైతు నిలువు దోపిడి కావల్సిందేనా ? నీకూ, నాకూ ఋణం తీరిపోయిందామా !... రక్తంలోని ప్రతి అణువూ రంపపుకోతకు గురవుతోంది. ఎదలోంచి తన్నుకొచ్చిన వేదన కరిగి కంటిధారలై దిండునుతడిపేస్తుంది.

దగ్గు... ఒకటే దగ్గు... ఖణేల్ ఖణేల్మనే దగ్గు. ఇల్లంతా దద్దరిల్లుతోంది. దమ్ము ఆడడం కష్టమైపోతోంది.

“ఏమైంది నాయినా ?” తిరుపతి పరిగెత్తుకొచ్చాడు.

శ్రీరాముడు బంగారు లేడికై పరుగెత్తాక ‘హా ! లక్ష్మణా !’ అన్న పిలుపు విన్న సీతలా కలతచెందింది దేవమ్మ, పద్మను లేపి పక్కంటికి పంపించింది.

జనాలంతా మంచం చుట్టూ మూగారు.

“హమ్మా ! హయ్యా... హబ్బో... !” ఒక్క నిమిషం తెరిపిస్తే నాలుగు నిమిషాలు దగ్గుతున్నాడు ముసలయ్య.

“ఏమైంది మామా ?” దేవమ్మ తల పట్టుకుంది.

“భయమైతుంది, తాతా !” బావురుమని ఛాతీ నిమిరింది పద్మ.

ముసలయ్య ఆయాసం ఎక్కువైంది. గొంతు మొద్దుబారి పోతోంది.

“ఏ...య్యేడ... వొ...ద్ద...మ్మా...!” వణుకుతున్న చేతులు మనమరాలి తల నిమిరాయి. దగ్గుతో ఛాతీ ఎగిరెగిరిపడ్తోంది. దమ్ము పెగలక కడుపు కొలిమి తిత్తిలాగైంది.

“నా... భూ... భూమి... నా .. భూ... మి.... భూ....” మరో పెద్ద దగ్గుతెర, రాళ్లు గొడ్డున్న సుత్తి దెబ్బల్లా.

గొంతు తెగ్గోసిన మేకలా భూమిపుత్రుడు కొట్టుకుంటున్నాడు. తిరుపతి, దేవమ్మ, పద్మలు గుండెలు బాదుకుంటున్నారు. దగ్గు, దమ్ము ఒకేసారి ఆగిపోయినై. నోరు తెరుచుకుంది - పిట్ట పిల్లలా.

ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వార పత్రిక, 7 సెప్టెంబర్, 1998